

Patrycja Rudak

Uniwersytet Wrocławski

DOI: 10.34616/23.19.025

Analiza wybranych uprawnień komornika sądowego oraz jego charakter prawny w świetle ustawy o komornikach sądowych z dnia 22 marca 2018 r.

Court bailiff selected rights analysis and legal character under statute of court bailiff from 22 March 2018

Abstract

Presented article considers legal status of court bailiff from reform introduced in statute of court bailiff from 22 March 2018. Raised issues primarily relate to rights given to court bailiffs by this regulation, i.e. right to rest, right to justified absence. Considerations of presented article aim to present to the reader doubts and inaccuracy introduced to those terms by polish legislation.

Key words

court bailiff, public officer, business subordination, employment relationship, right to rest, right to justified absence, court bailiff substitution, court bailiff service list, commission salary.

Streszczenie

Przedstawiony artykuł dotyczy statusu prawnego komornika sądowego w oparciu o reformę wprowadzoną na mocy ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych. Poruszane kwestie odnoszą się przede wszystkim do uprawnień, które komornicy sądowi zyskali dzięki ww. ustawie, tj. uprawnienia do wypoczynku, jak również do usprawiedliwionej nieobecności. Rozważania w niniejszym artykule mają na celu przedstawienie czytelnikowi, jakie wątpliwości i nieścisłości w tym zakresie wprowadza polski ustawodawca.

Słowa kluczowe

komornik sądowy, funkcjonariusz publiczny, podległość służbowa, stosunek pracy, uprawnienie do wypoczynku, uprawnienie do usprawiedliwionej nieobecności, zastępstwo komornika, wykaz służbowy komornika, wynagrodzenie prowizyjne

1. Wprowadzenie

Z dniem 1 stycznia 2019 r. prawo regulujące egzekucję sądową uległo zasadniczej zmianie, a to za sprawą reformy wprowadzonej na mocy ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych¹ oraz ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych², które zastąpiły obecnie obowiązującą ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji³. Ze względu na tematykę niniejszego artykułu analizie zostanie poddana jedynie u.k.s. Na wstępie rozważań warto zastanowić się, dlaczego polski ustawodawca zdecydował się na dokonanie nowelizacji w materii egzekucji sądowej. Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji nowelizowana była kilkadziesiąt razy, co przyczyniło się z pewnością do naruszenia jej wewnętrznej spójności i przejrzystości oraz doprowadziło do problemów interpretacyjnych z przepisami innych aktów prawnych. Ponadto w uzasadnieniu do projektu nowej ustawy wskazano, że za wprowadzeniem zmian przemawia m.in. „potrzeba przywrócenia zaufania do zawodu komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego, zwiększenie nadzoru nad wykonywaniem zawodu przez komornika sądowego, doprecyzowanie kompetencji i funkcji samorządu komorniczego, osobistego wykonywania czynności przez komorników, uregulowanie kwestii zastępstwa komornika w przypadku niemożności wykonywania przez niego obowiązków, zmiana przepisów dotyczących aplikacji komorniczej i egzaminu zawodowego oraz przepisów odnoszących się do skargi na

¹ Dz. U. poz. 771, dalej jako: u.k.s.

² Dz. U. poz. 770.

³ Dz. U. z 1997 r. Nr 133, poz. 882.

czynności komornicze”⁴. Dodać do tego należy, iż przyczyną wielu wprowadzanych zmian są pojedyncze, jakże bulwersujące opinię publiczną przypadki nadużyć kompetencji komorników czy brak profesjonalizmu w wykonywaniu swoich obowiązków. Przykładem obrazującym powyższe jest choćby historia rolnika spod Mławy, gdzie asesor dokonał zajęcia ciągnika należącego nie do dłużnika, a do osoby trzeciej. Nie ulega zatem wątpliwości, iż konieczne stało się opracowanie nowej regulacji prawnej.

2. Status komornika sądowego w poprzednich regulacjach prawnych

2.1. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji komornik sądowy to organ egzekucji sądowej zespolony z władzą sądowniczą. Komornik sądowy miał status funkcjonariusza publicznego działającego przy sądzie rejonowym (art. 1 omawianej ustawy). Wykonywał czynności na własny rachunek, a środki na funkcjonowanie kancelarii pokrywał z opłat, które uzyskiwał przy podejmowanych czynnościach egzekucyjnych. Ze względu na publicznoprawny status komornika sądowego podlegał on nadzorowi judykacyjnemu realizowanemu przez Sąd oraz nadzorowi administracyjnemu, który należał do prezesa sądu rejonowego, przy którym działał. Nadto z dniem ogłoszenia objęcia funkcji lub utworzenia kancelarii Ministrowi Sprawiedliwości dochodziło do nawiązania stosunku pracy z komornikiem. Komornik sądowy posiadał zatem status funkcjonariusza publicznego oraz pracownika administracji rządowej⁵.

⁴ Z uzasadnienia do projektu u.k.s, z dnia 24.05.2017 r., zamieszczone na stronie <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=1582> [dostęp: 18.04.2019].

⁵ W. Tomalak, *Rys historyczny egzekucji i tworzenia się urzędu komornika sądowego*, [w:] W Tomalak (red.), *Status ustrojowy i procesowy komornika sądowego*, Wolters Kluwer, Warszawa 2014, s. 62–80.

2.2. Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji

Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie innych ustaw⁶ doprowadziła do zniesienia pracowniczego charakteru komornika. Ustawodawca tłumaczył powyższe tym, iż w większości krajów europejskich komornicy nie są związani stosunkiem pracy z sądami rejonowymi, dzięki czemu egzekucja staje się skuteczniejsza, a zarazem jest to duża oszczędność dla budżetu państwa (państwo w takim przypadku nie jest zobowiązane do wypłacania komornikom miesięcznego wynagrodzenia). W ustawie o komornikach sądowych i egzekucji ustawodawca zachował status komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego⁷.

3. Status komornika w świetle regulacji konstytucyjnych

Status komornika w świetle regulacji konstytucyjnych stanowił przedmiot wielu orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. W wyroku z dnia 12 kwietnia 2012 r. Trybunał określił pozycję prawną komornika sądowego, wskazując, że „komornik jest funkcjonariuszem publicznym, który został wyposażony przez państwo w kompetencje władcze zarówno w stosunku do osób, jak i wobec instytucji publicznych. Przysługuje mu upoważnienie do nakładania kar. Takie ukształtowanie jego kompetencji przesądza o tym, że komornik jest organem władzy publicznej, czego symboliczny wyraz stanowi prawo używania pieczęci urzędowej z godłem państwowym. Komornicy są powoływani przez organ państwa, tj. Ministra Sprawiedliwości i działają przy sądach rejonowych, nie wchodząc

⁶ Dz. U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1452.

⁷ K. Lubiński, *Status publicznoprawny komornika sądowego*, [w:] K. Lubiński (red.), *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Currenda, Sopot 2000, s. 7.

jednak w ich strukturę. Uwzględniając organizacyjne i funkcjonalne powiązanie komornika z władzą sądowniczą, Trybunał wiele razy podkreślał, że komornik nie wykonuje mimo to wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji i nie jest organem sądowym. Czynności egzekucyjne komornika pozostają jednak w związku z działalnością organów wymiaru sprawiedliwości, dlatego też w nauce prawa określa się komornika jako «pomocniczy» organ wymiaru sprawiedliwości⁸.

4. Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych

Pozostaje odpowiedzieć na pytanie, jak kształtuje się status prawny komornika w świetle nowej ustawy o komornikach sądowych. W art. 2 ust. 1 u.k.s. wskazano, iż „komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym, działającym przy sądzie rejonowym”. A zatem ustawodawca utrzymał dotychczasowy status prawny komornika sądowego. Jednakże analizując dalsze przepisy omawianej ustawy, należy dość do wniosku, iż ustawodawca zmierza w kierunku odmiennego modelu statusu prawnego komornika sądowego, który dr Ewa Staszewska z Uniwersytetu Łódzkiego określa mianem „hybrydowego”⁹ oraz „urzędniczego”¹⁰. W oparciu o art. 7 ust. 1 w zw. z art. 15 ust. 2 u.k.s. „komornik, w ramach pełnionej służby, organizuje indywidualną kancelarię komorniczą, a prezes właściwego sądu rejonowego sprawdza, czy kancelaria spełnia wymogi przewidziane w przepisach prawa oraz zapewnia możliwość samodzielnego i niezależnego wykonywania zadań”. Analiza powyższego prowadzi do wniosku, iż ustawodawca odszedł od koncepcji, gdzie

⁸ TK w wyroku z dnia 12 kwietnia 2012 r., SK 21/11.

⁹ E. Staszewska [w:] A. Marciniak (red.), *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych oraz ustawy o kosztach komorniczych*, Currenda, Sopot 2018, s. 71.

¹⁰ E. Staszewska, *op. cit.*

komornik na własny rachunek wykonuje czynności egzekucyjne, prowadząc samodzielną działalność w ramach indywidualnej kancelarii komorniczej¹¹. Podkreślenia również wymaga, iż z dniem złożenia ślubowania przez komornika powstaje stosunek podległości służbowej komornika sądowego wobec prezesa właściwego sądu rejonowego. Ponadto w zasadniczy sposób została ograniczona samodzielność komorników na rzecz wzmocnionego nadzoru na gruncie nowej regulacji prawnej. Zwiększone zostały uprawnienia nadzorcze i kontrolne ministra sprawiedliwości, a także rozszerzono znacząco liczbę podmiotów nadzorujących, jak również ich prawa oraz środki oddziaływania¹². W uzasadnieniu do projektu ww. ustawy czytamy, iż „zwiększenie nadzoru zwierzchniego nad komornikami ma przyczynić się do rzetelnego i poprawnego wykonywania zadań przez uprawnione do tego jednostki”. Warto również dodać, iż nowa ustawa ogranicza uprawnienia przysługujące samorządom zawodowym (mowa o samorządach komorniczych), wzmacniając tym samym uprawnienia aparatu państwowego. Z powyższych rozważań dotyczących statusu prawnego komornika sądowego w świetle nowej ustawy należy wyprowadzić wniosek, iż wprowadzone zmiany, które weszły w życie 1 stycznia 2019 r., w rzeczywistości zmierzają do powstania stosunku służbowego między komornikiem a państwem, który charakteryzuje się wzmożonym nadzorem zwierzchnim nad komornikiem, ograniczeniem komornika w podejmowanych przez niego czynnościach oraz nadmiernym formalizmem. Dokonując porównania poszczególnych przepisów nowelizacji oraz celów wskazanych w uzasadnieniu do niej, nietrudno stwierdzić, iż zawiera ona wiele sprzeczności i z pewnością nie doprowadzą one do zwiększenia skuteczności egzekucji komorników sądowych.

¹¹ A. Herbet, *Prawne formy działalności egzekucyjnej komornika i zasady prowadzenia kancelarii komornika*, [w:] A. Marciniak (red.), *Założenia projektu nowej ustawy o komornikach sądowych*, cz. I, Currenda, Sopot 2014.

¹² Komentarz do ustawy o komornikach sądowych i ustawy o kosztach komorniczych, [w:] M. Simbierowicz, M. Świtkowski (red.), *Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018.

5. Wybrane uprawnienia, które zyskują komornicy sądowi na gruncie ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych

Poniżej przedstawię kwestię wybranych przeze mnie uprawnień, które zyskują komornicy sądowi na gruncie ww. ustawy.

Ustawodawca przyznał komornikom sądowym nowe uprawnienia, charakterystyczne dla osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Jest to uprawnienie do wypoczynku oraz uprawnienie do usprawiedliwionej nieobecności. Na podstawie art. 39 ust. 1 u.k.s. komornik ma prawo do wypoczynku w wymiarze 26 dni w roku, którego nie może się zrzec. Oprócz tego przysługuje mu coroczne uprawnienie do dodatkowego wypoczynku w wymiarze 6 dni, ale dopiero po dziesięciu latach wykonywania zawodu. Do kontroli realizacji rzezonego prawa będzie władny prezes właściwego sądu rejonowego, który prowadzić będzie wykaz służbowy komornika. We wspomnianym wykazie służbowym rejestrowane będą dni, w których komornik będzie nieobecny. Ponadto komornik jest obowiązany do wskazania przyczyn nieobecności wraz ze wskazaniem dowodów potwierdzających jego twierdzenia. Ustawodawca nie określił jednak, czy komornik powinien wystąpić ze stosownym wnioskiem o udzielenie mu urlopu wypoczynkowego, a jeżeli tak, to do kogo taki wniosek powinien być skierowany. Brak jest odpowiedniej regulacji w tym zakresie. Ustawodawca jedynie wskazał, iż prezes sądu rejonowego wyznaczy zastępcę komornika, gdy ten skorzysta z prawa do wypoczynku. Do korzystania z ww. prawa odpowiednie zastosowanie będą mieć konkretnie wskazane przez ustawodawcę przepisy Kodeksu pracy¹³, m.in. art. 154² k.p., dotyczący proporcjonalnego rozliczania wypoczynku pracowników, art. 158 k.p., odnoszący się do rozliczania urlopu uzupełniającego (tyczy się to wspomnianych wyżej 6 dodatkowych

¹³ Chodzi o art. 154², art. 158, art. 161, art. 167–168 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 917), dalej jako: k.p.

dni wypoczynku dla komorników, którzy mają za sobą dziesięć lat odbytej służby), oraz art. 161 k.p., który stanowi: „Pracodawca jest obowiązany udzielić pracownikowi urlopu w tym roku kalendarzowym, w którym pracownik uzyskał do niego prawo”. Tutaj jednak pojawia się pytanie, kto będzie uprawniony do udzielania takiego prawa, ponieważ ustawodawca w nowej ustawie nie doprecyzował tej kwestii. W u.k.s. brak jest natomiast odwołania do art. 168 k.p., zgodnie z którym „urlopu niewykorzystanego w danym roku należy pracownikowi udzielić najpóźniej do 30 września następnego roku kalendarzowego”. Powyższe oznacza, iż niewykorzystane prawo do wypoczynku przez komornika sądowego w danym roku kalendarzowym po prostu przepadnie. Ponadto zastosowanie mają znaleźć przepisy art. 167 k.p., na podstawie których „pracodawca może odwołać pracownika z urlopu, gdy jego obecność jest wymagana w zakładzie pracy, a było to niemożliwe do przewidzenia w chwili rozpoczęcia urlopu”. A zatem prezes właściwego sądu rejonowego będzie władny do odwołania komornika z wypoczynku. Komornik może również skorzystać z urlopu na żądanie, jednakże obowiązany jest powiadomić o tym prezesa sądu rejonowego, a niewykonanie powyższego będzie skutkowało odpowiedzialnością dyscyplinarną wobec komornika sądowego. Podkreślenia wymaga, iż komornik, który będzie korzystał z prawa do wypoczynku, nie będzie uprawniony do pobierania z tego tytułu jakiegokolwiek wynagrodzenia. Konkludując, liczne odesłania do przepisów k.p. w zakresie omawianej powyżej materii w oczywisty sposób świadczą o zmierzaniu przez ustawodawcę w kierunku pracowniczego statusu prawnego komornika sądowego.

Drugim uprawnieniem, które uzyskują komornicy sądowi na gruncie u.k.s. jest uprawnienie do usprawiedliwionej nieobecności, wymienione w art. 41 u.k.s. Uprawnienie to przysługuje komornikom sądowym tak jak pracownikom na podstawie przepisów k.p. Odpowiednie zastosowanie w tym zakresie ma mieć również rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania

nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy¹⁴. Należy także zwrócić uwagę, iż w razie niemożności wykonywania obowiązków z powodu wypoczynku, zwolnienia lekarskiego bądź innej usprawiedliwionej nieobecności zastępcę komornika będzie wyznaczał, na wniosek komornika, prezes właściwego sądu rejonowego. Jednocześnie w sytuacjach niemożności pełnienia przez komornika obowiązków przez dłuższy czas z przyczyn niezależnych od niego wprowadzono odrębną instytucję – długotrwałego zastępstwa. Ponadto prezes właściwego sądu rejonowego wyznaczy zastępcę komornika tylko wtedy, jeżeli komornikowi sądowemu przysługiwać będzie prawo do wypoczynku czy usprawiedliwionej nieobecności. W tym celu, jak już była mowa powyżej, prezes właściwego sądu rejonowego prowadzi wykaz służbowy komornika. Podkreślenia wymaga również, iż w sytuacji, gdy komornik dopuści się naruszenia prawa do urlopu czy prawa do usprawiedliwionej nieobecności, będzie mu groziła odpowiedzialność dyscyplinarna. Natomiast w przypadku uporczywego lub rażącego naruszenia ww. prawa Minister Sprawiedliwości będzie uprawniony do odwołania komornika sądowego (art. 19 ust. 2 pkt 7 u.k.s.). Ustawodawca w uzasadnieniu do nowej ustawy wskazuje, iż „za wprowadzeniem modelu określającego zasady usprawiedliwiania nieobecności komornika oraz sprawowania zastępstw za nieobecnego komornika przemawia przywrócenie znaczenia zasadzie ustrojowej, iż komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym”. Analizując powyższe, należy dojść do wniosku, iż nadmierna kontrola komorników, formalizacja związana z udzielaniem urlopu oraz usprawiedliwioną nieobecnością w pracy komornika, jak również prowadzenie przez prezesa właściwego sądu rejonowego wykazu służbowego komornika z pewnością nie przyczynią się do samodzielnego i niezależnego wykonywania zadań przez komornika, o których mowa w art. 15 ust. 2 u.k.s.

¹⁴ Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 281.

Kolejne uprawnienie przyznane komornikom na gruncie nowej regulacji, które zasługuje na uwzględnienie, to wynagrodzenie prowizyjne dla komornika za pełnioną służbę. Zgodnie z art. 150 ust. 1 u.k.s. „komornik otrzyma wynagrodzenie prowizyjne, stanowiące część pobranych opłat”. Będzie miał on prawo do prowizji od 99% do 60% od uzyskanych opłat egzekucyjnych. Co istotne, komornik będzie obowiązany z uzyskanego wynagrodzenia pokryć koszty związane z prowadzeniem kancelarii komorniczej oraz zapłacić należny podatek. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 grudnia 2011 r., „Komornik dysponuje swoistym «przedsiębiorstwem» – zapleczem osobowym i materialnym w postaci kancelarii, którą ma obowiązek utrzymywać na poziomie odpowiednim do godności urzędu i posiadanych środków”¹⁵. Komornik zatem obowiązany jest do finansowania swojego miejsca pracy. Ponadto praca w kancelarii komorniczej będzie jego wyłącznym źródłem dochodu, ponieważ w świetle art. 34 u.k.s. „komornik nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w szkole wyższej w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach, o ile wykonywanie tego zatrudnienia nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków komornika”. Natomiast, jak już nadmieniono wyżej, komornicy nie będą wynagradzani za korzystanie z prawa do wypoczynku czy usprawiedliwionej nieobecności. Wynika z tego, iż dochody komorników ulegną znaczącemu uszczupleniu, przy jednoczesnym obowiązku czynienia przez nich nakładów na działalność kancelarii komorniczych. Wprowadzone przepisy, które w znacznym stopniu będą obciążać finansowo komorników, mogą doprowadzić do sytuacji, iż zmniejszy się liczba chętnych aplikujących na stanowisko komornika sądowego.

¹⁵ TK w wyroku z dnia 13 grudnia 2011 r., SK 44/09, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego” 2011, nr 10, poz. 117.

6. Podsumowanie

Powyższe rozważania ukazują, iż ustawa o komornikach sądowych, która obowiązuje od początku bieżącego roku, w znaczący sposób zmieni status prawny komornika sądowego. Pomimo iż ustawodawca określa go mianem funkcjonariusza publicznego, to wnikliwa analiza przepisów nowej ustawy pozwala na stwierdzenie, iż w rzeczywistości mamy do czynienia z ograniczeniem samodzielności wykonywania zawodu przez komornika na rzecz modelu quasi-pracowniczego, w którym nawiązuje się stosunek służbowy pomiędzy komornikiem a prezesem właściwego sądu rejonowego¹⁶. Opisane powyżej przez mnie uprawnienia, prawo do wypoczynku oraz prawo do usprawiedliwionej nieobecności oraz instytucja wykazu służbowego znacząco ograniczają samodzielność komornika sądowego w wykonywaniu swoich zadań. Wprowadzenie wielu ograniczeń związanych z finansowaniem i utrzymywaniem działalności prowadzonej przez komornika sądowego należy uznać za rozwiązanie wadliwe, które z pewnością nie wpłynie na efektywność i skuteczność organów egzekucyjnych. Zasadne zdaje się twierdzenie, iż ustawodawca powinien zapewnić komornikowi sądowemu podstawy funkcjonowania jego działalności, w tym środki finansowe potrzebne do rozpoczęcia wykonywania zawodu. Pamiętać należy, iż wydatki komornika to nie tylko jego wynagrodzenie, ale również utrzymanie kancelarii komorniczej i swoich pracowników. W mojej ocenie, nowa ustawa dotycząca funkcjonowania egzekucji sądowej zawiera wiele nieścisłości i sprzeczności, które z pewnością wymagają doprecyzowania przez ustawodawcę. Ograniczanie samodzielności wykonywania zawodu komornika, przy jednoczesnym eskalowaniu nadzoru nad jego działalnością i brakiem jakiegokolwiek pomocy finansowej w prowadzeniu kancelarii komorniczej, z pewnością nie doprowadzi do zwiększenia efektywności i rzetelności

¹⁶ A. Marciniak (red.), *Analiza...*, s. 60–80.

pełnienia służby przez komorników sądowych. Powyższe może również skutkować tym, iż w niedługim czasie zabraknie osób, które wyrażą wolę, by aplikować na stanowisko komornika sądowego.

Bibliografia

Źródła

1. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 281).
2. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 917), art. 1542, art. 158, art. 161, art. 167–168.
3. Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 133, poz. 882).
4. Ustawa o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie innych ustaw z dnia 18 września 2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1452).
5. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2011 r., SK 44/09, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego” 2011, nr 10, poz. 117.
6. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 kwietnia 2012 r., SK 21/11.
7. Ustawa o kosztach komorniczych z dnia 28 lutego 2018 r. (Dz. U. poz. 770).
8. Ustawa o komornikach sądowych z dnia 22 marca 2018 r. (Dz. U. poz. 771).

Literatura

1. Herbet A., *Prawne formy działalności egzekucyjnej komornika i zasady prowadzenia kancelarii komornika*, [w:] Marciniak A. (red.), *Założenia projektu nowej ustawy o komornikach sądowych*, Currenda, Sopot 2014.

2. Lubiński K., *Status publicznoprawny komornika sądowego*, [w:] Lubiński K. (red.), *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Currenda, Sopot 2000, s. 7.
3. Marciniak A. [w:] Marciniak A., *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych oraz ustawy o kosztach komorniczych*, Currenda, Sopot 2018, s. 60–80.
4. Simbierowicz M., Świtkowski M. [w:] Simbierowicz M., Świtkowski M. (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018.
5. Staszewska E. [w:] Marciniak A. (red.), *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych oraz ustawy o kosztach komorniczych*, Currenda, Sopot 2018, s. 71.
6. Tomalak W., *Rys historyczny egzekucji i tworzenia się urzędu komornika sądowego*, [w:] Tomalak W. (red.), *Status ustrojowy i procesowy komornika sądowego*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2014, s. 62–80.

Internet

1. Uzasadnienie z dnia 24.05.2017 r. do projektu ustawy o komornikach sądowych, <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=1582> [dostęp: 18.04.2019].

